

Látogatók

FERDINANDY GYÖRGY

Semmi sem múlik el nyomtalanul. Száműzetésem színhelyeit én is évről évre felkeresem. Végül is ez a negyven év volt az életem.

Meglátogatom a régi helyeket, a barátaimat. Otthon tombol a tél. Én pedig itt, a trópuson. Ülök az írógépem előtt és dolgozom.

Híreket ritkán kapok. 1956, a forradalom óta rólunk beszélni nem divat. Ritkaságszámba megy, ha valaki felhív, vagy meglátogat. Akkor is többnyire munkatársak, akik – kellemest a hasznossal – így vágják ketté a téli hónapokat.

Mint most is, ez az ifjú titán. Átrepül a pocsolyán, beállít, aztán megkérdezi, hogy min dolgozom.

– Apámat írom – felelem.

Apa énekelget a fürdőszobában. Én meg a még meleg helyen, az ágyban, a telespek rádiót hallgatom.

Ez meglepi a fiatalokat. A tévé előtti világ. Hogy a rádiót csak úgy, lehunytt szemmel is hallgatták az öregek.

Ez itt például Budapest-egy, a mai Kossuth Rádió. A negyvenesbeli évek. A gyerekkorom.

– Gróf Károlyi Gyuláné elhalálozott! – jelenti a bemondó a hírek elején. Majd mindent átmenet nélkül: „Téli fürdőzők a Margitszigeten!”

A műsorban mai szemmel sok a zene. „Jaj de jó a habos sütemény!” – éneklí *Kiss Manyi*. Ez a búgó hang pedig ki más lehetne! *Karády Katalin*. „Muszka földről lassan jár a posta.” ...Mert hát háború van. „Alig várják már a válaszom” – duruzsolja a díva. „Megkérem a rádiótól szépen, közvetítsék kívánságdalom.”

Napközben ezekből a kívánságdalokból állnak a rádióműsorok. Csak néha, nagyritkán szakítja meg egy-egy helyszíni közvetítés. *Pluhár István* beszámol a Fradi sikereiről.

– És ti? – kérdezi a látogatóm. – Ti csak úgy némán, tátott szájjal hallgatók ott?

– Nézd – magyarázom. A képernyő előtt néha elalszik az ember. De a Pluhár közvetítései mindig érdekesekek.

Odahaza ma is jó ebédhez szól a nőta – meséli barátom. Ja, igen! – teszi hozzá. És kitesz elém egy kis hazait. Irodalmat.

És már megy is. Én pedig dolgozom tovább. Apám énekel a fürdőszobában. Mellettem Budapest-egy bejelenti, hogy a keleti fronton elsöprő győzelmet arattak a finn csapatok. Itthon a helyzet változatlan. Hacsak nem az, hogy ezentúl kalauznók is dolgozhatnak a villamosokon. Az ellenőrök persze változatlanul férfiak.

– Szabadka, Zombor, Újvidék! – dalolják a katonák. Erdély után a Délvidékre is bevonultak a magyar csapatok. „Megállj, megállj, kutya Szerbia!” – énekeltek az első világháborúban. De ezt csak a házmester bácsitól tudom.

*

A menetdalok – a marsliedek – azonban többnyire németek. „Auf der Heide” – csattan fel napjában többször is az Erika. És hát, miért ne? „Bomben, bomben, bomben auf England!”

– Nem csoda – jegyzi meg barátom –, hogy kilépnek az Unióból az angolok!

Aztán megint itt, újra meg újra, *Karády Katalin*. „Engedd, hogy félaléltan rád nehezédjék testem.” Argentín tangó, az argentinok szövetségesegek.

Látogatóm elálmosodik.

– Szóval, ezen dolgozol! – állapítja meg.

Az ő utazásának gyakorlatiasabb célja van. Egy latin lányka, mi más lehetne! Már egy éve dül közöttük a

szerelem. El is búcsúzik, ide hozzám szinte csak aludni jár haza. Írom tovább a történetemet.

Közelegnek az ünnepek. „Havazás Kárpátalján!” – jelenti a rádió. A Rajna menti Maginot-erődben pedig, miért is ne, karácsonyi szentmise.

– Ó, Tannenbaum! – éneklí egy germán női kórus. És hát a *Stille Nacht*, természetesen.

Vannak azért izgalmasabb hírek is. Végre bemutatják a nagy reményekre jogosító Thomka-féle kézikaszát! Törhetem a fejem, hogy ez a szerkentyű mi lehet.

Hogy a háború? A *Lili Marleen* elhangzik napjában többször is. Meg az *Édes Erdély, itt vagyunk!*, aminek a rossznyelvek szerint nem mindig örültek az erdélyiek.

Ifjú barátom minden este elmeséli a napot. Kezdem féltetni tőle a lánykát, akit nyilván nem egy ilyen messziről jött szeladonnak szántak a szülei. Persze lehet, hogy ő ennél a latin családnál az „amerikai álom”. Nyugtató magam: mindehhez végeredményben semmi közöm.

A fiú szerencsére újságíró, és nem is akármilyen. Minden érdeklí. *Károlyi* grófné halála is hír a szemében. Könyvet ír az arisztokrata családok történetéről, jól jön neki minden új adat.

– És a családod? – kérdezi.

Erről nem szívesen beszélek. Apa nélkül nőttünk fel mind a ketten, még egy apróság, ami összeköt bennünket. Apám orvos volt – vonom meg a vállam. Mentette az üldözötteket.

Aztán elfogták. Hogy kik? Nem a katonák és nem a németek. A keretlegények. Azt ő is tudja, hogy ez a szó mit jelent.

Múlnak a hetek és a hónapok. Nem vagyok magányos. Írok, dolgozom. Még az is megfordul a fejemben, hogy milyen más lenne, ha volna egy ilyen okos és főleg: szakmabeli nagyfiam.

De hát mint mindennek, egyszer ennek a látogatásnak is vége szakad. Az ifjú pályatárs hazakészül, egy ideig nem lesz, aki begépeli a kézirataimat. Helyette csak az ételhordók kopogtatnak majd. Az éter hullámsírájába kerül *Pluhár István* és *Kiss Manyi*. Szabadka, Zombor és Újvidék. A Thomka-féle kézikasza.

Felcseng apám hangja a fürdőszobában. Fekszem egy hideg kórházi ágyon. Hallgatom.

